

Література

1. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 року // Відомості Верховної Ради. – 1994. – N 17. – С. 99-102.
2. Галушкіна Т.П. Економіка природокористування / Т.П. Галушкіна. – Харків : Изд-во "Бурун Книг"а, 2009. – 480 с.
3. Гринів Л.С. Екологічна економіка : навч. посібн. / Л.С. Гринів. – Львів : Вид-во "Магнолія 2006", 2010. – 358 с.
4. Дубовіч І.А. Екологічне право України : курс лекцій / Л.С. Гринів. – Львів : Вид-во НЛТУ України, 2007. – С. 147.
5. Дубовіч І.А. Особливості та перспективи розвитку міжнародної екологізації економіки // Ecological economics and sustainable forest management: developing a transdisciplinary approach for the Carpathian Mountains. Edited by I.P. Soloviy, W.S. Keeton. – Lviv: Ukrainian National Forestry University Press. Liga-Pres. 2009. – P. 96-105.
6. Синякевич І.М. Лісова політика : підручник / І.М. Синякевич. – Львів : Вид-во ЗУКЦ, 2005. – 224 с.
7. Туниця Ю.Ю. Екологічна Конституція Землі. Ідея. Концепція. Проблеми / Ю.Ю. Туниця. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 298 с.
8. Туниця Ю.Ю. Економіка і ринок: подолання суперечностей / Ю.Ю. Туниця. – К. : Вид-во "Знання", 2006. – 314 с.

Гулик Г.С. Особенности экономико-правой регуляции лесопользования в Украине

Обращено внимание на актуальность изучения экономико-правовых аспектов охраны, воссоздания и рационального использования лесных ресурсов. Проанализирована экономико-правовая регуляция лесопользования. Рассмотрена важность научного экономико-правового исследования, направленного на обеспечение рационального лесопользования в соответствии с международно-правовыми нормами, концепцией постоянного лесопользования и решения эколого-экономических проблем использования природных ресурсов. Поданы предложения относительно совершенствования законодательства в сфере лесопользования.

Ключевые слова: экономико-правовая регуляция, лесопользование, постоянное лесопользование, лесные ресурсы, лесное законодательство.

Hulyk H.S. The peculiarities of the economic and legal regulation of forest resources use in Ukraine

In the paper the attention is paid to the actuality of the studies of the economic and legal aspects of the forest resources protection, restoration and sustainable usage. The economic and legal regulations of forest resource use have been analyzed. The importance of scientific studies on economic and legal regulations stressed as directed towards sustainable forest resource use according the international laws, sustainable forestry development concept and resolution of economic and environmental of the natural resource management. The proposals on forest resource use laws improvement have been developed.

Key words: economics and legal regulation, forest exploitation, sustainable forest resource use, forest resources, forest law.

УДК 336.023добувач Т.І. Данько – Львівський ДІНТУ ім. Вячеслава Чорновола

ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО ЛІСОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Висвітлено перспективні підходи до фінансово-інвестиційної стабілізації лісогосподарської сфери національної економіки через призму сучасних еколого-економічних викликів. Розглянуто основні інструменти і важелі фінансового та інвестиційного регулювання процесів використання лісових ресурсів в Україні. Подано пропозиції щодо перебудови системи фінансово-інвестиційних відносин у межах лісової політики держави.

Ключові слова: фінансово-інвестиційна політика, лісокористування, лісогосподарська сфера, фінансові ресурси.

Постановка проблеми. У сучасних умовах використання лісових ресурсів в Україні набуває обрисів ірраціонального господарського процесу. Індикаторами слабкого рівня фінансово-економічного менеджменту в лісовому господарстві є виснаження лісоресурсного фонду країни та нехтування асиміляційним потенціалом лісових екосистем. Сьогодні в лісовому господарстві держави простежуються чіткі обриси стратегічної еколого-економічної дестабілізації. Діючі лісогосподарські підприємства пропагують політику досягнення позитивних короткотермінових фінансово-комерційних результатів, ігноруючи при цьому потребу збереження, відтворення та раціонального використання лісових ресурсів у довготерміновому періоді. Це вимагає формування системи фінансового та інвестиційного забезпечення збалансованого лісокористування, під яким ми розуміємо інтегральне поєднання в межах одновекторного господарського процесу інструментів та засобів цілеспрямованого впливу на сферу лісокористування з метою створення ефективних передумов для досягнення еколого-економічного паритету в межах збереження, відтворення та використання лісових ресурсів.

Аналіз досліджень і публікацій. Практику застосування фінансових та інвестиційних механізмів у сфері використання лісу досліджували науковці: А. Бобко, О. Веклич, Л. Гринів, А. Дейнека, В. Кравців, В. Ковалишин, І. Синякевич, Ю. Стадницький та інші. У їхніх працях відображено передові прийоми і методи фінансового регулювання й стимулювання збалансованого лісокористування. Однак, попри це, сьогодні до кінця не зрозумілим є механізм залучення фінансових та інвестиційних важелів у сферу спеціального використання лісових ресурсів у межах неоліберальної концепції державного регулювання економіки.

Метою дослідження є уніфікований аналіз й інтегральна характеристика базових фінансових й інвестиційних підходів до побудови дієвого економічного середовища розвитку лісогосподарської сфери національної економіки.

Результати дослідження. Ефективне функціонування критеріїв та індикаторів сталого розвитку лісового господарства як одного з інструментів лісової політики України потребує певних фінансових витрат і довготермінових капіталовкладень. Тому в цьому контексті варто виділити такі фінансово-інвестиційні інструменти регулятивного впливу на лісогосподарську сферу, як державний та місцевий бюджети, державні екологічні фонди, приватні капітальні фінансові ін'єкції, що здатні посприяти досягненню цілей лісової політики в галузі охорони, відтворення та використання лісових ресурсів.

Доцільно зазначити і те, що в умовах економічної дестабілізації про повноцінне фінансове забезпечення програм з охорони та відтворення лісових ресурсів говорити важко, особливо через призму фінансових активів централізованих і децентралізованих грошових фондів держави. Керуючись зазначеним, нині першочерговим є вибір, відпрацювання та застосування передових форм і методів бюджетування та фінансово-інвестиційного стимулювання лісогосподарської сфери з огляду на обмеженість фінансових ресурсів і необхідність досягнення позитивного економічного ефекту за досить незначних витрат.

Досягти зазначеного, на нашу думку, можна лише шляхом цілеспрямованого впливу на лісокористувачів з використанням методики фінансового стимулювання та економічного примусу. Ведучи мову про важелі фінансово-економічного стимулювання раціонального природокористування і, зокрема збалансованого використання лісових ресурсів, варто зазначити, що їхній перелік подано практично у всіх законодавчих документах, які стосуються нормативно-правового регламентування природоохоронної сфери.

Зокрема, у ст. 48 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" подано такий перелік напрямів природоохоронного стимулювання [1]:

- а) надання пільг під час оподаткування підприємств, установ, організацій і громадян в разі реалізації ними заходів щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища, під час переходу на маловідхідні, ресурсо- і енергозберігаючі технології, організації виробництва і запровадження очисного обладнання і устаткування для утилізації та знешкодження відходів, а також приладів контролю за станом навколишнього природного середовища та джерелами викидів і скидів забруднювальних речовин, вживанні інших заходів, спрямованих на поліпшення охорони навколишнього природного середовища;
- б) надання на пільгових умовах короткотермінових і довготермінових позичок для реалізації заходів щодо забезпечення раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища;
- в) встановлення підвищених норм амортизації основних виробничих природоохоронних фондів;
- г) звільнення від оподаткування фондів охорони навколишнього природного середовища;
- д) передача частини коштів із фондів охорони навколишнього природного середовища на договірних умовах підприємствам, установам, організаціям і громадянам на заходи для гарантованого зниження викидів і скидів забруднювальних речовин і зменшення шкідливих фізичних, хімічних та біологічних впливів на стан навколишнього природного середовища, на розвиток екологічно безпечних технологій та виробництв;
- е) надання можливості отримання природних ресурсів під заставу.

Перелічені шляхи фінансово-економічного стимулювання природозбереження стосуються усіх сфер експлуатації природного капіталу держави. Однак, якщо вести мову виключно про спеціальне використання лісових ресурсів, то у цьому контексті необхідно звернутися до норм Лісового кодексу України. Статтею 99 зазначеного юридичного документа регламентуються порядок і напрями державного економічного стимулювання розширеного відтворення лісів шляхом [2]:

- компенсації витрат власникам лісів і лісокористувачам у разі впровадження ними заходів щодо розширеного відтворення лісів;
- застосування прискореної амортизації основних фондів землеохоронного, лісоохоронного та природоохоронного призначення.

Компенсація витрат проводиться за рахунок коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів, відповідно до загальнодержавних, державних і регіональних (місцевих) програм.

Підставою для розгляду питання про економічне стимулювання заходів щодо розширеного відтворення лісів є заява чи клопотання власників лісів і лісокористувачів до органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування за місцем знаходження лісової ділянки. При цьому порядок економічного стимулювання впровадження заходів щодо розширеного відтворення лісів встановлює Кабінет Міністрів України.

Незважаючи на досить перспективні напрями стимулювання лісозбереження та лісовідтворення, сьогодні цей процес в Україні виглядає доволі неповноцінним. Причиною цього, на наше переконання, є суто декларативний характер зазначених вище шляхів економічного регулювання збалансованого лісокористування [4].

Окрім наведеного, істотною проблемою сьогодні є і значний дефіцит бюджетних коштів. Фінансові ресурси, що виділяються з державного та місцевих бюджетів України, мають здебільшого цільовий характер та пов'язані переважно із реалізацією загальнодержавних, регіональних і місцевих програм, спрямованих на підвищення продуктивності лісів, поліпшення їх якісного складу, забезпечення охорони, захисту та відтворення [3]. Зважаючи на вади нинішньої системи державного фінансування ведення лісового господарства (залишковий принцип фінансування, низький рівень фінансової підтримки суспільних функцій лісів тощо), виникає сумнів щодо ефективності цього інструменту в контексті періодичного оцінювання розвитку лісового господарства за допомогою критеріїв та індикаторів. Причому систему критеріїв та індикаторів сталого розвитку лісового господарства України доцільно розглядати як один із адміністративних, контролюючих та інформаційних інструментів лісової політики, який функціонує в межах законодавчо-правової бази лісового господарства та є адаптованим до чинної системи інструментів інших політик.

Загалом функціонування системи критеріїв та індикаторів сталого розвитку лісового господарства сприятиме ефективному плануванню, відтворенню та використанню лісових ресурсів, проведенню екологічної сертифікації лісів, прийняттю рішень щодо застосування методів економічного стимулювання збалансованого лісокористування [5, с. 291]. Причому серед зазначених методів провідне місце належить системі фінансово-інвестиційного забезпечення. До того ж, в умовах економічного дисбалансу вітчизняного державотворення, згадана система повинна ґрунтуватися на застосуванні цільових та альтернативних джерел фінансових ресурсів.

Йдеться не лише про необхідність акумулювання істотних обсягів грошових коштів на засадах досягнення стратегічних орієнтирів збереження лісового фонду держави, а й про впровадження адекватних механізмів цільового фінансування, пільгового кредитування та довготермінового інвестування з метою досягнення задекларованих нормами українського законодавства цілей збереження, розширеного відтворення та раціонального використання лісових ресурсів.

Висновки. В умовах ринкової економіки посилюються суперечності між суспільними та приватними інтересами у сфері інвестування у лісогосподарське виробництво. Держава повинна забезпечувати пріоритет суспільних

інтересів і достатній рівень інвестування тих заходів, котрі забезпечують сталий розвиток лісового господарства.

Причому інвестиційна складова лісової політики України має стати невід'ємним елементом системи економічного регулювання лісозбереження. Для цього варто акцентувати увагу не лише на аспектах фінансового характеру, але й на законодавчому підґрунті, що регламентує комплекс відносин у межах збалансування комерційних інтересів використання лісу із суспільними інтересами його збереження та відтворення.

Література

1. **Про охорону** навколишнього природного середовища: Закон України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rada.gov.ua>.
2. **Лісовий кодекс** України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rada.gov.ua>.
3. **Про внесення** змін до Лісового кодексу України: Закон України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rada.gov.ua>.
4. **Лісове господарство** України: проблеми та перспективи / за ред. акад. НАН України І.Р. Юхновського. – К. : Вид-во "Вища шк.", 2003. – 178 с.
5. **Лісова політика**: теорія і практика / за наук. ред. проф., док. екон. наук Синякевича І.М. / авт. кол.: Синякевич І.М., Соловій І.П., Врублевська О.В., Дейнека А.М., Польовський А.М., Павлішук О.П., Білінський І.Г., Дячишин О.В., Головка А.А., Дудюк В.С., Холявка В.З., Сенько Є.І. : монографія. – Львів : ЛА "Піраміда", 2008. – 612.

Данько Т.И. Финансово-инвестиционное обеспечение сбалансированного лесопользования в Украине

Отражены перспективные подходы к финансово-инвестиционной стабилизации лесохозяйственной сферы национальной экономики сквозь призму современных эколого-экономических вызовов. Рассмотрены основные инструменты и рычаги финансовой и инвестиционной регуляции процессов использования лесных ресурсов в Украине. Поданы предложения относительно перестройки системы финансово-инвестиционных отношений в пределах лесной политики государства.

Ключевые слова: финансово-инвестиционная политика, лесопользование, лесохозяйственная сфера, финансовые ресурсы.

Danko T.I. Financially providing investment of balanced forest management in Ukraine

The perspective fittings are reflected to for financially investment stabilizing of lisogospodarskoy sphere of national economy through the prism of modern ekologo-economic calls. Basic instruments and levers of the financial and investment adjusting of processes of the use of forest resources are considered in Ukraine. Suggestions are given in relation to re-erecting of the system financially investment relations within the limits of forest policy of the state.

Keywords: financially investment policy, lisokoristuvannya, lisogospodarska sphere, financial resources.

УДК 330.322.001.13:330.131.7 *Ст. викл. Р.З. Дарміць; магістр Н.О. Вацик – НУ "Львівська політехніка"*

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто сутність, подано порівняльну характеристику та показники/критерії оцінювання понять "результативність" та "ефективність"; виявлено взаємозв'язок, спільне та відмінне між термінами, запропоновано формалізовану та графічну інтерпретацію досліджуваних понять, зокрема уточнено визначення результативності; а